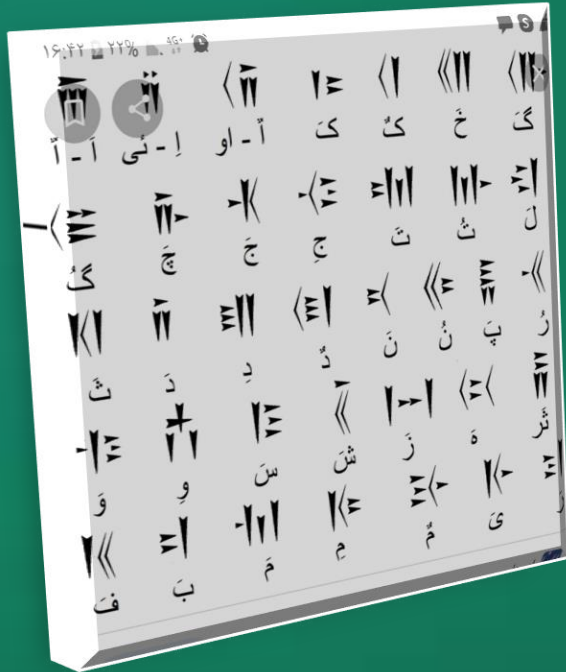

به نام آفریدگار جهان

درس ۹ نخستین شهرها و تمدن ها

در درس گذشته، خواندید که با شروع کار کشاورزی، انسان‌ها به تدریج زندگی یکجانشینی را آغاز کردند و به این ترتیب، اولین روستاها به وجود آمدند. کشاورزی تغییر بزرگی در زندگی انسان ایجاد کرد. با رواج کار کشاورزی، مواد غذایی به اندازه‌ی کافی تولید و حتی ذخیره می‌شد. در نتیجه، دیگر همه‌ی افراد مجبور به کار کشاورزی نبودند. پس عده‌ای از مردم به کارهای دیگر مثل ساختن ابزارهای کشاورزی و تاق و نیز داد و ستد مشغول شدند. در نتیجه، تقسیم کار به وجود آمد. در آن زمان، داد و ستد به صورت مبادله‌ی کالا با کالا بود. برای مثال، اگر کشاورزی بیشتر از مصرف خود و خانواده‌اش گندم داشت، مقداری از آن را به کسی که ابزارهای کشاورزی می‌ساخت یا ظرف‌های سفالی تولید می‌کرد، می‌داد و وسیله‌ای را که به آن نیاز داشت، می‌گرفت.

○ فعالیت

به نظر شما داد و ستد به صورت مبادله‌ی کالا با کالا چه مشکلاتی را به وجود آورد؟ بعدها برای

حل این مشکلات چه وسایلی اختراع شدند؟ بود کالاهایی بیش از حد نیاز تولید شود و کسی آنها را نخواهد و فاسد شوند، به همین علت کم‌کم پول و وسایل خرید و فروش اختراع شد.

با گذشت زمان، جمعیت بعضی از روستاهای کنار رودها بیشتر شد و این روستاها به شهر تبدیل شدند. اولین شهرها در کنار رودهای پرآب به وجود آمدند.

پس از روستاها،
حالا اولین شهرها، اولین
اقوام چگونه و در کجاها به
وجود آمدند؟

پیدایش تمدن‌ها

با پیدایش شهرهای بزرگ، کم‌کم تمدن‌های بزرگ به‌وجود آمدند. این شهرها ویژگی‌هایی داشتند. این ویژگی‌ها را در تصویر زیر مشاهده می‌کنید.

اداره‌ی این سرزمین‌ها، به عهده‌ی فرمانروایان بود. فرمانروایان برای برقراری نظم در سرزمین خود و اداره‌ی شهرها و روستاها قانون‌هایی وضع می‌کردند.

برخی از فرمانروایان به سرزمین‌های دیگر حمله و آنها را تصرف می‌کردند تا قلمرو حکومتشان وسیع‌تر شود. رونق داد و ستد و نیاز انسان به نوشتن قراردادها و نگه‌داشتن بعضی اطلاعات، زمینه را برای اختراع خط فراهم کرد. اختراع خط در پیدایش تمدن‌ها نقش بسیار مهمی داشته است.

ویژگی‌های تمدن

و حالا آشنایی با تمدن‌های زیبا و عبرت آموز

به نقشه‌ی زیر توجه کنید. روی این نقشه تمدن‌هایی را مشاهده می‌کنید. همزمان با پیدایش تمدن‌های باستانی در ایران، در سرزمین بین‌النهرین (بین دو رود دجله و فرات) نیز تمدن‌هایی پدید آمدند.

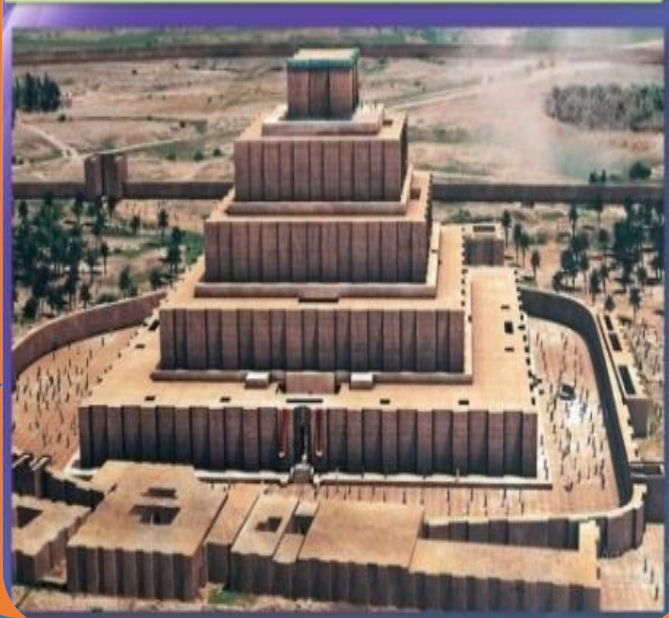

فعالیت

- ۱- چند تمدن از روی نقشه نام ببرید. تپه سیلک، شهر سوخته، تپه حسنلو، ایلام، مارلیک، سومر، بابل، آشور، جیرفت، مصر.
- ۲- این تمدن‌ها در کنار کدام رودها پدید آمده‌اند؟ رود دجله و فرات، بین‌النهرین، هیرمند، هلیل‌رود، کارون، دریاچه‌ی خزر، رود نیل.
- ۳- دو تمدن باستانی را که در گذشته‌های دور در ایران پدید آمدند و از بین رفتند، نام ببرید.

تپه سیلک، شهر سوخته

در سرزمین ایلام پرستش گاه های (معابد) بزرگی ساخته شده بود که مردم در آنجا خدایان ایلامی را عبادت می کردند. در آن دوره پرستش گاه ها را به صورت بناهایی عظیم در مکان های بلند می ساختند.

آثار به جا مانده از تمدن بزرگ ایلام

این تصویر سر بالیمانه از یک
برنجیم ایلامی از جنس برنز است.

تمدن ایلام

کشور ما محل پیدایش تمدن های گوناگونی بوده است. بیایید با یکی از این تمدن ها آشنا شویم.

تمدن ایلام حدود چهار تا پنج هزار سال پیش در ناحیه ای که امروز خوزستان نام دارد، پدید آمد.

یکی از پادشاهان ایلامی، شهر شوش را پایتخت قرار داد و این شهر به شهری بزرگ و آباد تبدیل شد. شهری که مزارع وسیع کشاورزی در اطراف آن و بازارهای بزرگی در داخل آن وجود داشته است.

مردم ایلام به کشاورزی، دامداری، فلزکاری، سفالگری، تجاری، مجسمه سازی، تجارت و... مشغول بودند.

در سرزمین ایلام پرستش گاه های (معابد) بزرگی ساخته شده بود که مردم در آنجا خدایان ایلامی را عبادت می کردند. در آن دوره پرستش گاه ها را به صورت بناهایی عظیم در مکان های بلند می ساختند. پرستش گاه مشهور و عظیم چغازنبیل یکی از این بناهاست که امروزه می توان باقی مانده های آن را در نزدیکی شهر شوش دید.

مردمان گران در حال بازدید از معبد چغازنبیل که از دوره تمدن ایلام به جا مانده است. (استان خوزستان)

بخش از دیوار چغازنبیل که روی آن بردهای آن خط ایلامی ها دیده می شود.

از لوح های گلی بهیچا مانده از آن روزگار می توان بی برد که ایلامی ها از خط میخی استفاده می کرده اند. البته پیش از اختراع خط میخی، ایلامی ها از خط تصویری استفاده می کردند. در خط تصویری، برای نوشتن هر چیز شکل آن را می کشیدند.

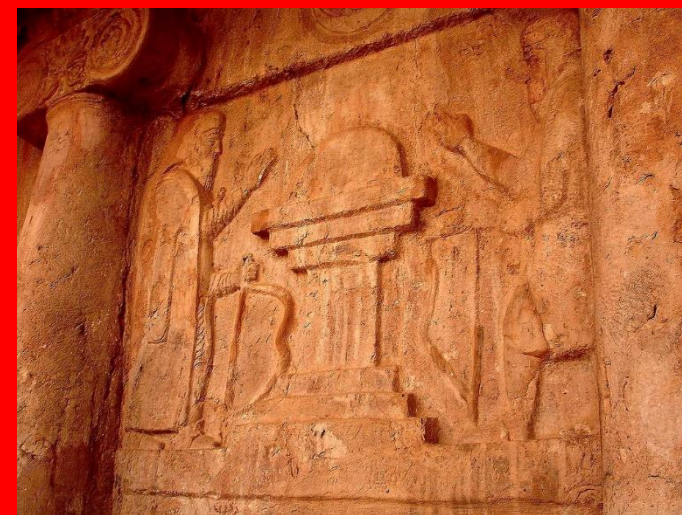
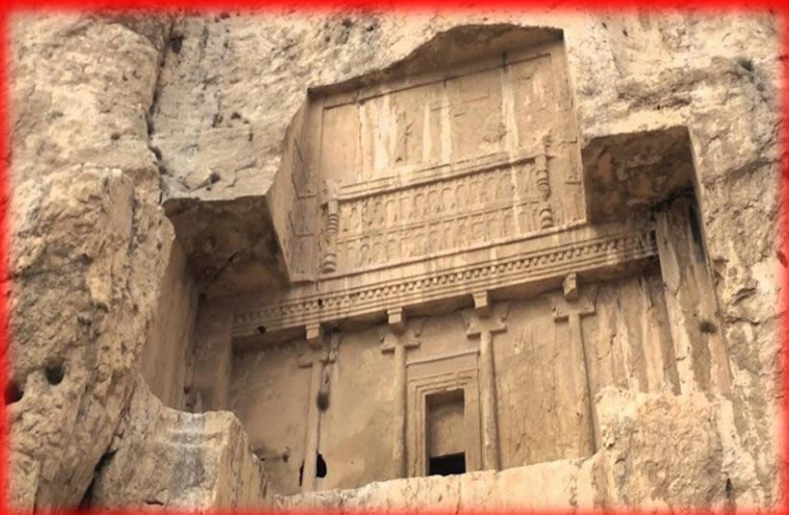
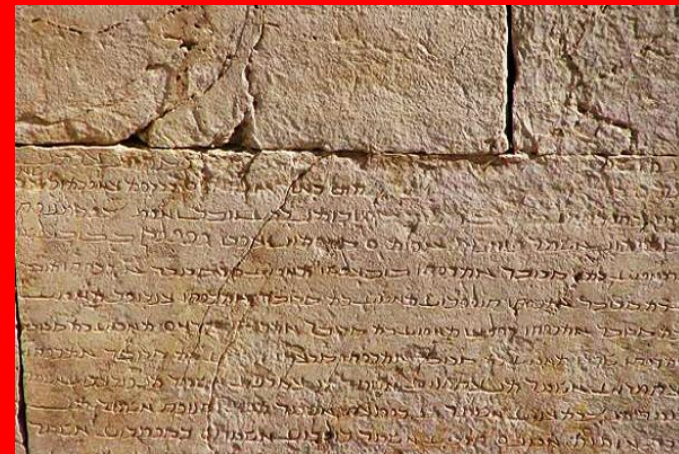
خط تصویری

فعالیت

- ۱- روی نقشه نام رودی را که تمدن ایلام در کنار آن به وجود آمده است، پیدا کنید. **کارون**
- ۲- تمدن ایلام در محدوده ی کدام استان امروزی ایران پدید آمده بود؟ **خوزستان**
- ۳- آیا تمدن ایلام ویژگی هایی را که در شکل صفحه ی ۳۷ آمده، داشته است؟ این ویژگی ها را بیان کنید.

نقشه‌ی ایران در زمان قوم مادها
و آثار به جامانده از قوم ماد
افسوس، چقدر سرزمین ایران
بزرگ و پهناور بوده است!

جزوه مطالعات اجتماعی
درس نهم

سوال ۱- نخستین شهرها چگونه به وجود آمدند؟

جواب ۱- باگذشت زمان، جمعیت بعضی از روستاهای کنار رودها بیش تر شد و این روستاها تبدیل به شهر شدند.

سوال ۲- کشاورزی چه اهمیتی در زندگی انسان های گذشته داشت؟

جواب ۲- بارواج کشاورزی مواد غذایی به اندازه ی کافی تولید و ذخیره می شد.

سوال ۳- تقسیم کار چگونه به وجود آمد؟

جواب ۳- بارواج کشاورزی و تولید و ذخیره ی کافی مواد غذایی؛ همه ی افراد مجبور به کار کشاورزی نبودند، پس عده ای از مردم به کارهای دیگر مثل ساخت ابزار، داد و ستد و... مشغول شدند و تقسیم کار به وجود آمد.

سوال ۴- قبل از پیدایش پول داد و ستد چگونه صورت می گرفت؟

جواب ۴- از طریق مبادله ی کالا به کالا

سوال ۵- یک مثال برای مبادله ی کالا به کالا بیان کنید.

جواب ۵- برای مثال اگر کشاورزی بیش از مقدار نیاز خانواده اش گندم داشت مقداری از آن را به کسی که ابزار یا سفال تولید می کرد می داد و وسیله ی مورد نیاز خود را می گرفت.

سوال ۶- داد و ستد به صورت مبادله ی کالا به کالا چه مشکلاتی را به همراه داشت؟

جواب ۶- ارزش واقعی کالاها مشخص نبود- حمل و نقل کالاها برای مبادله مشکل بود و...

سوال ۷- بعد از مشکلات مبادله ی کالا به کالا چگونه رفع شد؟

جواب ۷- با اختراع انواع پول ها به صورت سکه و اسکناس، حواله ها، چک ها، سفته ها، برات ها و...

سوال ۸- تمدن ها چگونه به وجود آمدند؟

جواب ۸- با پیدایش شهرهای بزرگ تمدن ها ی بزرگ نیز به وجود آمدند.

سوال ۹- ویژگی تمدن ها را نام ببرید. (مهم)

جواب ۹- خط- آثار هنری- تقسیم کار و مهارت در کارها- قانون و مقررات- عقاید مذهبی- دادوستد- حکومت و فرمانروایی و...

سوال ۱۰- پس از پیدایش تمدن ها اداره سرزمین ها برعهده ی چه کسانی بود؟

جواب ۱۰- برعهده ی فرمانروایان

سوال ۱۱- چرا فرمانروایان قانون وضع کردند؟

جواب ۱۱- برای برقراری نظم در سرزمین خود و اداره ی شهرها و روستاها.

سوال ۱۲- علل پیدایش خط چه بود؟

جواب ۱۲- رونق دادوستد و نیاز انسان به نوشتن قراردادها و نگه داشتن بعضی اطلاعات زمینه را برای اختراع خط فراهم کرد.

سوال ۱۳- مهم ترین عامل پیدایش تمدن ها چه نام دارد؟

جواب ۱۳- خط

سوال ۱۴- چرا فرمانروایان به دیگر سرزمین ها حمله می کردند؟

جواب ۱۴- برای وسیع کردن قلمرو و کسب ثروت و افتخار و...

سوال ۱۵- بین النهرین به کجا گفته می شود؟

جواب ۱۵- به سرزمین میان دو رود دجله و فرات بین النهرین گفته می شود.

سوال ۱۶- چند تمدن نام ببرید.

جواب ۱۶- تمدن ایلام- تمدن آشور- تمدن سومر- تمدن بابل- تمدن جیرفت- تمدن سیلک- تمدن مارلیک- تمدن

حسنلو- تمدن شهر سوخته- تمدن لیدی و تمدن مصر و...

۱۷- اولین تمدن ها در کنار کدام رود ها پدید آمدند؟

دجله و فذات؛ هیرمند، هلیل رود، رود نیل، کارون، بین النهرین، دریاچه خزر

تمدن ایلام چندسال قبل پدید آمد؟

در حدود چهار تا پنج هزار سال قبل

پایتخت ایلامی ها کدام شهر بود؟

شهر شوش

سوال ۱۸- تمدن ایلام چندسال قبل پدید آمد؟

جواب ۱۸- در حدود چهار تا پنج هزار سال قبل

سوال ۱۹- پایتخت ایلامی ها کدام شهر بود؟

جواب ۱۹- شهر شوش

سوال ۲۰- وضعیت شهر شوش در زمان تمدن ایلامی چگونه بوده است؟

جواب ۲۰- در آن زمان شوش شهری بامزارع وسیع کشاورزی وبازارهای بزرگ بوده است.

سوال ۲۱- مردم ایلام به چه کارهایی مشغول بوده اند؟

جواب ۲۱- کشاورزی- دام داری- فلز کاری- سفالگری- نجاری- مجسمه سازی- تجارت و...

سوال ۱۹- دو تمدن باستانی ایران در گذشته های دوررانام ببرید.

جواب ۱۹- تمدن جیرفت- تمدن شهر سوخته

سوال ۲۳- در دوره ایلامی ها پرستشگاه ها به چه صورت و در کجاها ساخته می شدند؟

جواب ۲۳- به صورت بناهای عظیم و در مکان های بلند ساخته می شدند.

سوال ۲۴- مشهورترین پرستشگاه دوره ی ایلامی ها چه نام داشته و در کجا قرار دارد؟

جواب ۲۴- چغازنبیل نام داشته و در نزدیکی شهر شوش قرار دارد.

سوال ۲۵- ایلامی ها از چه خطی استفاده می کردند؟

جواب ۲۵- ایلامی ها ابتدا از خط تصویری و سپس میخی استفاده می کردند.

سوال ۲۶- از خط تصویری چگونه استفاده می شد؟

جواب ۲۶- برای نوشتن هر چیز شکل آن را می کشیدند.

سوال ۲۷- تمدن ایلام در کنار کدام رود به وجود آمد؟

جواب ۲۷- در کنار رود کارون

سوال ۲۸- تمدن ایلام در محدوده کدام استان امروزی قرار داشته است؟

جواب ۲۸- استان خوزستان

سوال ۲۹- آیا تمدن ایلام ویژگی های تمدن را داشته است؟

جواب ۲۹- بلی

سوال ۳۰- در زمان های قدیم ایلامی ها را چه می نامیدند؟

جواب ۳۰- حتمتی ها